

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นประเภทการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้าง
และพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อทดสอบ
ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม
ขั้นตอนการวิจัย 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้
ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างและพัฒนาขึ้นกับข้อมูล
เชิงประจักษ์

ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดองค์ประกอบในการสร้างกรอบแนวคิด และร่างตัวบ่งชี้ภาวะ
ผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าหมาย กำหนดกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ งานวิจัย เอกสาร บทความทางวิชาการ และข้อมูลจาก
อินเทอร์เน็ต

ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่าง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2554 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2554

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดองค์ประกอบเพื่อสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษาจากตำรา เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำแนวคิดที่ได้ มาสังเคราะห์สรุปเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ โดยการศึกษาจากตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ จากนั้นนำแนวคิดที่ได้จากการศึกษา มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป็น องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และ โมเดลการวัดภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากการสังเคราะห์ พบว่ามีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 16 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

2.1 องค์ประกอบหลักด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment)

มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบย่อยด้านการมอบอำนาจและอิสระในการตัดสินใจ 2) องค์ประกอบย่อยด้านการเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถของบุคลากรและ 3) องค์ประกอบย่อยด้านการให้ข้อมูลสารสนเทศ

2.2 องค์ประกอบหลักด้านการบริการ (Service) มีองค์ประกอบย่อย 5

องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบย่อยด้านความรับผิดชอบต่องuestรับบริการ 2) องค์ประกอบย่อยด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ 3) องค์ประกอบย่อยด้านการให้ความสะดวกและเข้าถึงการบริการ 4) องค์ประกอบย่อยด้านการบริการที่เป็นรูปธรรมสัมผัสได้ และ 5) องค์ประกอบย่อยด้านการมีความเข้าใจและเอาใจใส่ผู้รับบริการ

2.3 องค์ประกอบหลักด้านการตระหนักรู้ (Awareness) มีองค์ประกอบย่อย 4

องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบย่อยด้านความสามารถในการเผชิญปัญหา 2) องค์ประกอบย่อยด้านความรู้ความเข้าใจ 3) องค์ประกอบย่อยด้านการมองการณ์ไกล และ 4) องค์ประกอบย่อยด้านการรับรู้

2.4 องค์ประกอบหลักด้านความอ่อนน้อม (Humility) มีองค์ประกอบย่อย 4

องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบย่อยด้านการแสดงกิริยาท่าทางและวาจาที่สุภาพ 2) องค์ประกอบย่อยด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) องค์ประกอบย่อยด้านการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ 4) องค์ประกอบย่อยด้านการเห็นคุณค่าของผู้อื่น

3. กำหนดกรอบแนวคิด องค์ประกอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บนพื้นฐานของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสังเคราะห์ความรู้เพื่อความสอดคล้องกับองค์ประกอบย่อยที่กำหนดแต่ละองค์ประกอบ

ผลที่ได้รับ ได้องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย โมเดลการวัด กรอบแนวคิด และร่างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าหมาย กำหนดตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเบื้องต้น ในแต่ละองค์ประกอบ และ โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน

ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่าง เดือนมกราคม พ.ศ. 2555 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555

วิธีดำเนินการ

ในขณะนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ โดยการพิจารณาคัดเลือกจากบุคคลที่มีลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ ตามสาขาอาชีพหรือประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน (Homogeneous group) และเกี่ยวข้องกับการวิจัยการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept interview) และให้ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) นักวิชาการที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอกด้านการวิจัยทางการศึกษาและการบริหารการศึกษาหรือมีผลงานวิจัย เอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการ และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 4 คน 2) ผู้บริหารระดับสูงที่กำกับดูแลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน 3) ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 คน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาเอกหรือมีวิทยฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญขึ้นไป

จำนวน 2 คน และ 5) ผู้บริหารสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 13 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำรายนามผู้เชี่ยวชาญและคุณสมบัติดังกล่าว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ความเห็นชอบต่อไป

2. จัดทำเอกสารการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - dept interview) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 13 คน เพื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกมีสาระสำคัญที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ได้แก่ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของกรอบแนวคิด และร่างตัวบ่งชี้ที่กำหนดเป็นแนวคำถาม 2 ประเด็น ได้แก่

คำถามที่ 1 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ด้านการบริการ ด้านการตระหนักรู้ และด้านความอบอุ่น ครอบคลุมเพียงพอหรือไม่และควรเพิ่มเติมหรือปรับปรุงแก้ไขจากที่ผู้วิจัยนำเสนออะไรบ้าง

คำถามที่ 2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำเสนอ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด และมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่ อย่างไร

จากนั้นผู้วิจัยจะได้นำร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของข้อคำถาม พร้อมปรับปรุงและแล้วดำเนินการจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการศึกษาล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 13 คน ตามแนว คำถามที่กำหนด ตั้งแต่ช่วงระหว่าง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2555 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555

4. ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นความคิดเห็นด้วยการสังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว จากนั้นนำผลการพิจารณาร่วมกับตัวบ่งชี้ที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ พร้อมทั้งปรับปรุงและเพิ่มเติมตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฐานใหม่ ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด และได้นำเสนอ
ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ผลที่ได้รับ ได้ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ และ โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัว
บ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภาวะสันนิษฐานที่มีความ
สมบูรณ์

**ระยะที่ 3 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้
ภาวะผู้นำแบบไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างและพัฒนาขึ้น
กับข้อมูลเชิงประจักษ์**

วัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบยืนยันตัวบ่งชี้และความสอดคล้องของ โมเดลความสัมพันธ์
โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้สร้างและ
พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เป้าหมาย กำหนด โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไปบริการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะเวลาดำเนินการ เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2555 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ. 2555

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไปบริการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างเครื่องมือตามกรอบ โครงสร้าง โดยใช้แบบสอบถามฉบับ
สมบูรณ์ สอบถามความคิดเห็นเพื่อเป็นการยืนยันจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสมใน
การใช้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไปบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้นจึงวิเคราะห์
ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ปีการศึกษา 2555 จำนวน 28,852 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 395 คน โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ต่อ 1 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์

(Unit of analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณากำหนดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห้อยประกอบ นักสถิติได้กำหนดเกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุว่าการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห้อยประกอบต้องใช้กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากับหรือมากกว่า 100 คน หรือควรร้อยอย่างน้อย 5 หน่วยต่อหนึ่งตัวแปร ซึ่งจะมีจำนวน 5 เท่าของตัวแปรจะทำให้การวิเคราะห์ห้อยประกอบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) มีความสอดคล้องและกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (วิลาวด์ย์ มาคัม. 2549 : 197) ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดต่ำกว่า 100 จะพบว่ามีโอกาสปฏิเสธสมมติฐานในการทดสอบไค-สแควร์มาก เพราะค่าไค-สแควร์มีแนวโน้มที่จะมีค่าสูง สอดคล้องกับ Bollen. 1989 : 268 ; Lindeman, Merenda and Gold. 1980 : 163 (อ้างอิงมาจาก นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2538 : 46) ที่กล่าวถึงขนาดกลุ่มตัวอย่างไว้ว่า เรื่องของขนาดกลุ่มตัวอย่างควรพิจารณาควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์อิสระที่ต้องการประมาณค่า ถ้ามีจำนวนมากควรต้องมีกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยให้กล้วยๆว่า อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น 20 ต่อ 1

สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้อัตราส่วน 20 : 1 ซึ่งจำนวนตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 16 ตัวแปร จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน อย่างไรก็ตามเพื่อความเหมาะสมและมีความมั่นใจในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Yamane (1973) กำหนดช่วงความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (e) เท่ากับ 0.5 โดยใช้สูตรคำนวณ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 สุ่มจังหวัดที่อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา ที่ 1-12 สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาละ 1 จังหวัด โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบใส่คืน (Sampling with replacement) ได้กลุ่มตัวอย่าง 12 จังหวัด จากสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา ซึ่งรวมกับกรุงเทพมหานคร จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 จังหวัด

2.2.2 การสุ่มโดยการกำหนดสัดส่วน (Proportional sampling) โดยการพิจารณาอัตราส่วนจำนวนของโรงเรียนในแต่ละสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่ดีในสัดส่วนเท่ากันและเพื่อให้การกระจายของกลุ่มตัวอย่างในสัดส่วนเท่าๆกันอยู่ในทุกพื้นที่ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วน 1: 77 ซึ่งหมายถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 1 โรงเรียน ต่อ จำนวนจังหวัดทั่วทั้งประเทศ 77 จังหวัด

2.2.3 เลือกโรงเรียนตามจำนวนสัดส่วนของแต่ละสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา และกรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบใส่คืน (Sampling with replacement) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 395 โรงเรียน รายละเอียด ดังแสดงในตารางที่ 16 และ ตารางที่ 17 ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยในแต่สำนักบริหารยุทธศาสตร์และ
บูรณาการการศึกษา

สำนักบริหาร ยุทธศาสตร์ฯ	จังหวัดและจำนวนประชากร	
	จังหวัด (จำนวนโรงเรียน)	ประชากร (โรงเรียน)
สบข.1	เชียงใหม่(794), แม่ฮ่องสอน(318), ลำปาง(398), ลำพูน(246), น่าน (361), พะเยา(259), เชียงราย(606), แพร่(264)	3,246
สบข.2	ตาก(232), พิชณุโลก(437), เพชรบูรณ์(534), สุโขทัย(317), อุตรดิตถ์ (290), กำแพงเพชร(399), นครสวรรค์(536), พิจิตร(226), อุทัยธานี(233)	3,204
สบข.3	ชัยนาท(187), ลพบุรี(346), สิงห์บุรี(123), อ่างทอง(154)	810
สบข.4	นนทบุรี(96), ปทุมธานี(170), พระนครศรีอยุธยา(360), สระบุรี(271)	897
สบข.5	ระยอง(253), นครนายก(137), ปราจีนบุรี(245), สมุทรปราการ(143), สระแก้ว(279), จันทบุรี(196), ตราด(113), ชลบุรี(277), ระยอง(208)	1,851
สบข.6	กาญจนบุรี(425), นครปฐม(251), ราชบุรี(334), ประจวบคีรีขันธ์(212), สุพรรณบุรี(412), เพชรบุรี(534), สมุทรสาคร(104), สมุทรสงคราม(75)	2,347
สบข.7	หนองคาย(323), หนองบัวลำภู(319), อุรธานี(808), เลย(445), ขอนแก่น(1,022), มหาสารคาม(574), ร้อยเอ็ด(794), กาฬสินธุ์(561), บึงกาฬ(160)	5,006
สบข.8	ชัยภูมิ(724), บุรีรัมย์(843), สุรินทร์(752), นครราชสีมา(1,324)	3,643
สบข.9	นครพนม(447), มุกดาหาร(246), สกลนคร(616), บัโสธร(383), ศรีสะเกษ(863), อำนาจเจริญ(258), อุบลราชธานี(970)	3,783
สบข.10	ระนอง(88), กระบี่(226), พังงา(160), ภูเก็ต(49), ตรัง(282)	805
สบข.11	ชุมพร(252), สุราษฎร์ธานี(487), พัทลุง(242), นครศรีธรรมราช(735)	1,716
สบข.12	นราธิวาส(342), ปัตตานี(318), ยะลา(212), สตูล(162), สงขลา(473)	1,507
สบข.กทม.	กรุงเทพมหานคร(18)	37
รวม	77 จังหวัด	28,852

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในอัตราส่วน 1 : 77

โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ต่อ จำนวนจังหวัดทั่วทั้งประเทศ 77 จังหวัด

สำนักบริหาร ยุทธศาสตร์และ บูรณาการการศึกษา	จำนวนประชากร (โรงเรียน)	จังหวัด กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)
สขย.1	3,246	เชียงใหม่	44
สขย.2	3,204	เพชรบูรณ์	43
สขย.3	810	ลพบุรี	11
สขย.4	897	สระบุรี	12
สขย.5	1,851	สระแก้ว	25
สขย.6	2,347	กาญจนบุรี	32
สขย.7	5,006	กาฬสินธุ์	68
สขย.8	3,643	ชัยภูมิ	49
สขย.9	3,783	นครพนม	51
สขย.10	805	กระบี่	11
สขย.11	1,716	สุราษฎร์ธานี	23
สขย.12	1,507	ปัตตานี	20
สขย.กทม.	37	กรุงเทพมหานคร	6
รวม	28,852	13	395

หมายเหตุ : ในการคำนวณสัดส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการที่ 1-12 ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็มไม่ปัดเศษ โดยนำเศษไปรวมและเพิ่มเป็นจำนวนเต็มของกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตร

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนประชากร}}{77}$$

เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากรที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) โดยเลือกจังหวัดในแต่ละสำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา ที่ 1-12 และกรุงเทพมหานคร รวมเป็น 13 สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา เพื่อให้การกระจายของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในทุกเขตพื้นที่ของประเทศ และเพื่อให้ได้จำนวนสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยที่สอดคล้องกับใช้สถิติขั้นสูงสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

2. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากตัวบ่งชี้ที่ผ่านการพัฒนาแล้ว มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบบลิเคอร์ท และได้กำหนดความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ไว้ 5 ระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับข้อคำถามจะครอบคลุมองค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ 2) ด้านการบริการ 3) ด้านการตระหนักรู้ และ 4) ด้านความรอบน้อม

3. เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของตัวบ่งชี้เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ดังนี้ 1) ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 1 คน 2) นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน 3) นักวิชาการด้านการวิจัยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน และ 4) นักวิชาการหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานวิชาการด้านงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน

4. การวิเคราะห์หาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) จากการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไฟบริการ
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไฟบริการ
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความนั้น ไม่เป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไฟบริการ

ผลการวิเคราะห์ในการหาค่าหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของตัวบ่งชี้ทั้ง 62 ตัวบ่งชี้ พบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีค่ามากกว่า 0.50 คือ มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ซึ่งแสดงว่าตัวบ่งชี้ทุกตัวบ่งชี้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่มุ่งวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2542 ; อ้างอิงมาจาก วิลาวลัย มาคุ้ม. 2549 : 194-195) จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการนำตัวบ่งชี้ ทั้ง 62 ตัวบ่งชี้จัดทำเป็นแบบสอบถาม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ว่าต้องมีค่าตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นปรากฏว่า แบบสอบถาม โดยภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .9440 จากนั้นผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นดำเนินการปรับปรุงเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพแล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 395 คน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือประสานงานจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม แล้วจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 395 คน เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2555 และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 4 สัปดาห์ ตามที่อยู่ที่แนบของติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครั้งแรก จากวันที่ส่งแบบสอบถาม จนถึง วันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2555 จำนวน 341 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.33 ของแบบสอบถามทั้งหมด สำหรับแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนผู้วิจัยได้ประสานงานโดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทั้ง 54 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

อีกครั้ง โดยส่งทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) พร้อมทั้งประสานทางโทรศัพท์ จนได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบทั้ง 395 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2555 จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้ง 395 ฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ พร้อมลงรหัสกำกับ (Coding) แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำกับข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1

โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ที่นิยมทั่วไป ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) มีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ขึ้นไป หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.49 ลงมา หมายถึง เป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่ใช้ได้

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation co-efficiency) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของข้อมูลเบื้องต้น ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ จะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่น้อยกว่า .30 จึงจะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป

3. ค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy)

ใช้วิเคราะห์ว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ โดยดัชนี KMO จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 เมื่อตัวแปรแต่ละตัวสามารถทำนายได้ด้วยตัวแปรอื่น โดยปราศจากความคลาดเคลื่อน ส่วนค่าในช่วงอื่นๆ แปลความหมาย ดังนี้

.80 ขึ้นไป เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก

.70 - .79 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบดี

.60 - .69 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบปานกลาง

.50 - .59 เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบน้อย

น้อยกว่า .50 ไม่เหมาะสมที่จะนำข้อมูลชุดนี้มาวิเคราะห์องค์ประกอบ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตามที่นิยมคือ ข้อมูลต้องมีค่าดัชนี KMO

มากกว่า .50 จึงจะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

4. ค่าสถิติของ Bartlett (Bartlett's test of sphericity) ใช้ทดสอบว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ถ้าค่าสถิติของ Bartlett มีนัยสำคัญแสดงว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) โดยใช้วิธีการประมาณค่าพารามิเตอร์ไลค์ลี่ยุคสูงสุด (Maximum likelihood : ML) และค่าสถิติตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้แก่

1. ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - square) ระดับการยอมรับ คือ ไม่มีนัยสำคัญหรือค่า P - value มากกว่า .05

2. ค่า Factor loading ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.30

3. ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index = GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index = AGFI) ระดับการยอมรับ คือ มีค่ามากกว่า .90 ขึ้นไป

4. ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังที่สองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation : RMSEA) ใช้ประเมินความสอดคล้องของโมเดล ดังนี้ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2551 : 144-145)

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.05 - 0.08 แสดงว่าโมเดลค่อนข้างสอดคล้อง

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.08 - 0.10 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องเล็กน้อย

ถ้ามีค่าระหว่าง 0.10 แสดงว่าโมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระดับการยอมรับคือน้อยกว่า .08

7. วิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ค่านำหนักของตัวแปรที่จะนำไปใช้ในการสร้างตัวบ่งชี้ และทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์ โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไฟบริการที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากหลักการแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รวมทั้งการปรับ โมเดลจากค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์เพื่อให้ได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบไฟบริการ ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY